Slovensko Ljudsko Gledališče Celje 65 let

Svetlana Makarovič

PEKARNA MIŠMAŠ*

Igor Sancin, Tanja Potočnik, Rastko Krošl, Aljoša Koltak, Manca Ogorevc, Igor Žužek, Damjan M. Trbovc, Mario Šelih

Svetlana Makarovič

PEKARNA MIŠMAŠ

*99% BREZ MIŠI

PREDSTAVA ZA OTROKE

Avtor dramatizacije, dodatnih songov in režiser Jure Novak
Dramaturginja Tina Kosi
Scenografinja Urša Vidic
Kostumografinja Mateja Benedetti
Avtor glasbe Uroš Buh
Korepetitor Simon Dvoršak
Koreograf Brane Potočan
Lektor Jože Volk

IGRALCI
Pek Mišmaš Aljoša Koltak
Jedrt Jagoda
Župan Tarek Rashid
Kurji pek David Čeh
Vaščani, Miši Manca Ogorevc, Tanja Potočnik, Damjan M. Trbovc, Rastko Krošl, Mario Šelih, Igor Sancin, Igor Žužek

GLASBENIKA
Nataša Lazić, klavir (Janja Šuštaršič – alt.)
Jernej Luzar, kitara (Danej Pukl – alt.)

Izdelava scenografije Vladson
Poslikava scenografije Luka Uršič

Vodja predstave Anže Čater • Šepetalka Simona Krošl • Lučni mojster Uroš Gorjanc • Tonski mojster Matjaž Jeršič • Rekviziter Roman Grdina • Dežurni tehnike Simon Koštric • Šivilji Marija Žibret, Ivica Vodovnik • Frizerki Marjana Sumrak, Andreja Veselak Pavlič • Garderoberki Melita Trojar, Mojca Panič • Odrski mojster Gregor Prah • Tehnični vodja Miran Pilko • Upravnica mag. Tina Kosi

PREMIERA
3. OKTOBRA 2015

Tina Kosi

SVETLANA MAKAROVIČ PEKARNA MIŠMAŠ

Svetlana Makarovič je bila rojena 1. januarja 1939 v Mariboru, v času druge svetovne vojne se je njena družina preselila v Ljubljano. Po končani osnovni šoli je obiskovala vzgojiteljsko šolo. Pri petindvajsetih letih je objavila prvo pesniško zbirko *Somrak* (1964). Po neuspešnem študiju umetnostne zgodovine in italijanistike se je vpisala na AGRFT. Ker ni imela denarja, je živela kar na AGRFT in v zaodrju Mestnega gledališča ljubljanskega. V Strniševi poetični drami *Samorog* je odigrala eno glavnih vlog – Uršulo in zanjo prejela nagrado na Sterijevem pozorju, ki je bil eden najpomembnejših festivalov na območju nekdanje Jugoslavije. Nato se je pridružila takrat novoustanovljenemu Gledališču Koper. Kot igralka je gostovala tudi v SNG Drami Ljubljana, kjer je v Strniševi drami *Žabe* igrala ob Poldetu Bibiču in Janezu Hočevarju Rifletu.

Sedemdeseta leta so bila za Makarovičevo zelo plodna, izšle so njene pesniške zbirke *Kresna noč* (1968), *Volčje jagode* (1972), *Srčevec* (1973), *Pelin žena* (1974), *Vojskin čas* (1974) in *Izštevanja* (1977). Sledile so jim *Sosed gora* (1980), *Pesmi o Sloveniji za domače in tuje goste* (1984), *Krizantema na klavirju* (1990), *Tisti čas* (1993), *Bo žrl, bo žrt* (1998). V samozaložbi je izdala 100 izvodov v svilo vezanih izborov svojih pesmi *Samost* (2002), vsak je bil vreden 200.000 tolarjev, prodala jih je polovico. Ostalo je shranila za dediščino, iz katere naj bi financirali mariborski azil za živali.

Ob poeziji in svojem delu za otroke je pisala tudi časopisne kolumne, ki jih je v knjižni obliki z naslovom *S krempljem podčrtano* objavila leta 2004. Izdala je več plošč in napisala več besedil za popevke, sama tudi nastopa in izvaja koncerte. V Prešernovem gledališču Kranj in Mestnem gledališču Ptuj je bila leta 2014 uprizorjena njena drama *Mrtvec pride po ljubico*.

Za svoje delo je prejela več Levstikovih nagrad (1973, 1975 in 2011 za življenjsko delo), nagrado na Zmajevih otroških igrah (1975), nagrado Prešernovega sklada (1976), nagrado Janusz Korczak honour list (1987), Jenkovo nagrado (1994) in Prešernovo nagrado (2000), ki jo je zavrnila, Viktorja za življenjsko delo (2002) ter zlatnik poezije (2012). Slovenska sekcija za mladinsko književnost IBBY jo je večkrat kandidirala za Andersenovo nagrado. Leta 1992 je bila uvrščena na častno listo IBBY. Prejela je tudi odlikovanje zlati red za zasluge Republike Slovenije (2009) in naziv častne meščanke Ljubljana (2011).

Svetlana Makarovič sodi v vrh slovenskih ustvarjalcev za otroke in mladino. Med njena najbolj znana dela za otroke sodijo *Pekarna Mišmaš* (1974), *Sapramiška* (1976) in več zbirk pravljic *Miška spi* (1972), *Take živalske* (1973), *Kosovirja na leteči žlici* (1974), *Kam pa kam, kosovirja?* (1975), *Vrček se razbije* (1975), *Glavni petelinček* (1976), *Pravljice iz mačje preje* (1980). Njena zbirka pravljic *Mačja preja* (1992) je prva knjiga, posvečena otrokom. Leta 2008 so izšle *Svetlanine pravljice*. Za mladino je pisala tudi dramatiko ali pa je za gledališče in radio priredila svoje pravljice, med najbolj znanimi odrskimi

David Čeh, Jagoda

Jagoda, Tarek Rashid, Manca Ogorevc, Igor Sancin, Rastko Krošl, Damjan M. Trbovc, Igor Žužek, Tanja Potočnik, Mario Šelih

deli so *Sovica Oka*, *Pekarna Mišmaš*, *Sapramiška*, *Mi, kosoviri*, *Tacamuca* in mnoge druge. Njena besedila so prevedena v številne tuje jezike (angleščino, italijanščino, nemščino, češčino, španščino ...). Objavila je tudi nekaj prevodov in prepesnitev, npr. znamenitega *Picka in Packa* Wilhelma Buscha. Njena besedila za otroke so del sodobne klasike, nekatera med njimi so ponarodela.

Sama trdi, da ne piše za otroke, pravi: ... *pravljice pišem, ker mi je blizu literarni žanr in ker ljubim pravljice. Prav zato so moje pravljice najboljše v Sloveniji, o tem sem prepričana. To, kar stroka reče, me ne zanima, vem pa, da obstajajo otroci, ki so nežni in ki poslušajo pravljico z odprtimi usti in jo dojamejo tako, kot je bila povedana. In to je tisto lepo. Vsi otroci pa niso taki. In navsezadnje ne vem, zakaj je treba imeti rad vse otroke pa vse ljudi pa vse živali. Jaz navsezadnje nimam odnosa do slonov. Jaz imam rada muce, veverice, nimam rada slonov. A gre za to, da je treba do vseh živali biti pravičen in da jih je treba pustiti pri miru. Samo za to gre, za nič drugega. Najhujše, kar se živali lahko zgodi, je človeška roka, zlobna človeška roka.*[1]

Dela Svetlane Makarovič za otroke in mladino sodijo v vrh slovenske mladinske književnosti zaradi izvirnosti tako v vsebini kot tudi v žanru kratke sodobne pravljice. Značilnosti njenega pisanje so: družbena angažiranost, problemska tematika (drugačnost), izvirno poimenovanje posameznih likov (Pek Mišmaš, Kosovir ...) in subverzivnost (upor). Glavni junaki njenih del so pogosto personificirane živali (muce, miši, žabe, veverice, lisice ...) ali pa domišljijska bitja (vile, škrati ...). Redkeje nastopajo otroci ali odrasli. Pa še takrat so to osebe z družbenega roba (potepuhi, sirote), posebneži (Teta Magda). Junaki njenih del so drugačni – osamljeni (Sapramiška), antijunaki (Mali parkelj Malič) ali upornički (Škrat Kuzma, Kosovirja). Njene osebe so pogosto brez doma, lačne ali drugačne (pohabljene, jecljajo ...). Pogosto na svoji poti dozorijo skozi različne preizkušnje in naredijo razvoj od egoizma do sociocentrizma. Najpogostejši je arhetip otroka brez staršev. Svetlana Makarovič ne idealizira in ne romantizira podobe otroka in otroštva, še manj sveta odraslih. Ta svet problematizira. Njene osebe niso nikoli poslušne in ubogljive. Ker a priori ne upoštevajo pravil odraslih, delajo lastne napake, s tem pa dozorijo in pridejo do lastnih spoznanj, kar je značilnost subverzivne književnosti. Odpirajo teme, ki so v mladinski književnosti pogosto tabu – alkoholizem (*Pijani trot*), evolucija (*Kako se je opica spremenila*), kanibalizem (*Kokoš Emilija*), motnje prehranjevanja (*Tacamuca*), nasilje nad otroki (*Netopir Kazimir*), politika (*Človek ne jezi se*, *Leva in desna roka*), religija (*Mali parkelj Malič*), samomor in smrt (*Sapramiška*), spolnost (*Glavni petelinček*), striptiz (*Ognjiček vražiček*), otrok posilstva (*Sneguročka*), motiv spolne zlorabe otrok (*Rdeče jabolko*).

V njenih zgodbah imajo osebe pozitivna in negativna čustva, v besedilih so tudi nekateri moderni trendi, kot so odsotnost očeta in menjava vlog med otroki in starši. Zgodbe so zgrajene tako, da zbujajo empatijo, ker so osebe uboge in tudi pogumne v dejanjih. V besedilih se Svetlana Makarovič dotika domišljijske ali fantastične ravni. Dejanje je osredotočeno okoli junaka in njegovega socialnega okolja. Junaka se zavrača, zasmehuje, ne sprejema. Po izkušnjah junaki dozorijo in dokažejo, da so cilja vredni le junaki. Njena besedila so družbeno kritična in družbeno angažirana.

Njene osebe so najpogosteje personificirane – Sapramiška, Sovica Oka (govorijo, a še vedno živijo v skednju, jedo lešnike). Makarovičeva v svojih delih pojmuje živali kot bitja in poudarja premik od antropocentrizma h konceptu sociocentričnosti (sobivanja). Živali obravnava kot bitja, ki niso podrejena človeku. Njena besedila spodbujajo mlade bralce k simpatiji ali empatiji do živali. Pravi: *V vseh mojih mladinskih zgodbah nastopajo živali, to povedo že naslovi knjig. Ljubezen do živali pa je tako močna, da vznemirja tudi mojo fantazijo in potem začutim potrebo, da jih ne samo opisujem, temveč tudi ustvarjam po svojem dopadenju, po svoji volji.*[2]

Sama je dejala, da ne priznava razlik med otroško in mladinsko literaturo. *Mi, ki smo odrasli, potrebujemo pravljice, da v tesnobi sveta, kjer živimo, laže ohranimo vero v lepo. Mislim, da ne znam pisati samo za otroke; pišem za otroke in odrasle hkrati. Otroci ljubijo situacijsko komiko, pretiravanja, vnanje učinke, nimajo pa niansiranega odnosa do humorja; pri branju se vživljajo v zgodbo in se poistijo z junaki, zanje je vse resnično. Zato otrokom, kadar pripovedujem, namenim predvsem fabulo in smešne situacije, povem jim, kaj se je komu zgodilo, in ne, kaj je kdo rekel. Dialogi so namenjeni odraslim; v dialogih je moj niansirani humor.*[3]

Svetlana Makarovič je napisala več verzij knjige *Pekarna Mišmaš*. Prva iz leta 1974 je bila osnova dramatizacije Jureta Novaka. Osrednji motiv je krivda vseh prebivalcev Miševega za Mišmašev odhod. Značilno za Slovence je, da ne morejo sprejeti nečesa dobrega in drugačnega kot pozitivnega, temveč vohljajo, obrekujejo, se sprenevedajo in celo lažejo.

V drami sta dve ravni dogajanja – realni svet v uvodnem in zaključnem delu v Miševem ter domišljijski svet v osrednjem delu, ki se odvija v mišjem kraljestvu. Pek Mišmaš peče najboljši kruh, zastonj ga deli tistim, ki si ga ne morejo kupiti. Vendar se drži bolj zase in neke noči mlinarica Jedrt, ki je na Mišmaša jezna, saj od nje kupi premalo moke, izvoha skrivnost: Mišmašu pomagajo peči kruh miške. Jedrt novico takoj raztrobi vaščanom, ki se ne postavijo na Mišmaševo stran, temveč zahtevajo vpogled v njegovo zasebnost. Mišmaš zato zapusti Miševo.

Obstaja tudi nadaljevanje knjige *Pekarna Mišmaš* z naslovom *Pekarna Mišmaš v Kamni vasi*.

LITERATURA
- Milena Mileva Blažič: *Branja mladinske književnosti*. Ljubljana, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, 2014.
- Milena Mileva Blažič: *Skriti pomeni pravljic, od svilne do jantarne poti*. Ljubljana, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, 2014.
- Berta Golob: *Do zvezd in nazaj: srečanje z mladinskimi pisatelji*. Ljubljana, Mladinska knjiga 1995.
- Branko Hofman: *Pogovori s slovenskimi pisatelji*. Ljubljana, Cankarjeva založba, 1978.
- *Jezik in slovstvo*, let. 56 (2011), št. 1–2.
- Splet: http://www.siol.net/novice/rubrikon/siolov_intervju/2012/01/svetlana_makarovic.aspx.

1 http://www.siol.net/novice/rubrikon/siolov_intervju/2012/01/svetlana_makarovic.asp.
2 Branko Hofman: *Pogovori s slovenskimi pisatelji*.
3 Ibid.

PRVIČ V SLG CELJE

UROŠ BUH, AVTOR GLASBE

Foto Aleš Pavletič

Avtor in multiinštrumentalist **Uroš Buh** je na glasbeni sceni prisoten že 20 let. S 16 leti se je kot bobnar pridružil zasedbi Zakloniščе prepeva, z njimi posnel najbolj odmevne albume in še kot najstnik koncertiral po dobršnem delu nekdanje Jugoslavije. Obenem je ves čas ustvarjal avtorsko glasbo in jo s svojimi skupinami preigraval po klubih širom Slovenije. V jazz bobnanju se je izpopolnjeval pri Ratku Divjaku, hkrati pa nadgrajeval znanje igranja tolkal, kitare in basa. S skupino Dichon Quantet je posnel ploščo avtorskih jazzovskih skladb, kot najeti inštrumentalist, aranžer in tekstopisec pa je sodeloval še z raznimi pop in etno izvajalci.

Leta 2009 se je pridružil skupini Same babe in s prvo skupno skladbo *Dobri možje* so osvojili prvo nagrado na Slovenskem šansonu. Leta 2012 je izdal prvo avtorsko ploščo s svojo skupino ReLight, kjer je prvič nastopil kot glavni vokalist. Kot pisec glasbe se je lani predstavil v Španskih borcih, kjer je v okviru 6. Plesne nacionale nastopil v predstavi Enye Belak *Deklica z zmajem*. Leta 2013 je s pesnikom in gledališkim režiserjem Juretom Novakom v zasedbi Natriletno kolobarjenje s praho zmagal na ruskem kantavtorskem festivalu, leta 2015 je sledil izid prvenca. Trenutno kot avtor, glasbenik in soavtor deluje v petih stalnih zasedbah in pri raznih projektih, piše pa tudi glasbo za plesne predstave in gledališče.

NATAŠA LAZIĆ, PIANISTKA

Foto Uroš Hočevar

Nataša Lazić je rojena v Celju. Z igranjem klavirja se ukvarja že od svojega sedmega leta, ko je pričela obiskovati Glasbeno šolo Celje. Po končani osnovni stopnji se je vpisala na I. gimnazijo v Celju – umetniška smer, kjer je nadaljevala z izobraževanjem pri prof. Mateji Hladnik, maturirala pa v razredu prof. Veronike Hauptman, spec. V času srednješolskega izobraževanja se je udeležila več seminarjev pri priznanih profesorjih tako doma kot v tujini, prejela bronasto in srebrno plaketo na državnem tekmovanju v kategoriji solo klavir in zlato plaketo ter 3. nagrado kot članica komorne zasedbe. Na mednarodnem tekmovanju Davorin Jenko v Beogradu je prejela 3. nagrado, večkrat pa je nastopila tudi kot solistka z Mladinskim simfoničnim orkestrom Glasbene šole Celje pod vodstvom dirigenta Matjaža Brežnika. Po opravljenih sprejemnih izpitih se je vpisala na Akademijo za glasbo v Ljubljani, kjer je trenutno absolventka v razredu red. prof. Tomaža Petrača. V času študija se je udeležila mednarodnega tekmovanja Ivan Rijavec v Idriji, kjer je prejela 1. nagrado, več seminarjev tako za solo klavir kot tudi za komorno glasbo, ki se jí še posebej rada posveča. Redno sodeluje s kontrabasistom Miho Firštom, poleg študija se veliko posveča tudi pedagoškemu delu. Trenutno je zaposlena na waldorfski glasbeni šoli v Ljubljani, v prihodnosti pa si želi oditi na študij v tujino. Njen repertoar obsega večinoma dela klasičnih skladateljev, ukvarja se tudi z jazzom in moderno glasbo ter z veseljem sodeluje pri najrazličnejših glasbenih skupinah in projektih.

JERNEJ LUZAR, KITARIST

Foto Rok Tržan

Jernej Luzar je rojen v Celju, kjer je obiskoval osnovno šolo in I. gimnazijo. Že v mladih letih je pokazal veliko interesa za glasbo. Po nižji glasbeni šoli iz harmonike je začel igrati svoj najljubši inštrument – kitaro. Začel je kot samouk, vendar je zaradi želje po napredovanju svoje znanje izpopolnjeval pri Petru Rizmalu, Marku Zaletelju, Primožu Grašiču ... Udeležil se je tudi številnih kitarskih seminarjev tako doma kot v tujini. Po končani gimnaziji je svoje izobraževanje nadaljeval na mednarodnem institutu SAE (Studio audio engineering) v Ljubljani. *Pekarna Mišmaš* je prva profesionalna gledališka predstava, pri kateri bo sodeloval.

Damjan M. Trbovc, Igor Žužek, Igor Sancin, Rastko Krošl, Tanja Potočnik, Manca Ogorevc, Mario Šelih

Jernej Luzar, Aljoša Koltak, Damjan M. Trbovc, Manca Ogorevc, Rastko Krošl, Igor Žužek, Igor Sancin, Tanja Potočnik, Mario Šelih, Nataša Lazić, Jagoda

Mag. Tina Kosi, upravnica
Dr. Borut Smrekar, svetovalec upravnice
Tatjana Doma, dramaturginja
Jože Volk, lektor
Miran Pilko, tehnični vodja

Jerneja Volfand, Urška Vouk, vodji programa
Telefon +386 (0)3 4264 214 • Telefaks +386 (0)3 4264 206
E-naslov jerneja.volfand@slg-ce.si

Barbara Petrovič, vodja marketinga in odnosov z javnostmi
+386 (0)3 4264 205 in +386 (0)51 651 821
E-naslov barbara.petrovic@slg-ce.si

Blagajna
Urška Zimšek, informatorka-organizatorka
Jerica Vitez, strokovna delavka
Telefon +386 (0)3 4264 208 • E-naslov blagajna@slg-ce.si
(Blagajna je odprta vsak delavnik od 9. do 12. in od 15. do 18. ure ter uro pred začetkom predstave.)

Tajništvo
Lea Toman, vodja uprave
Telefon +386 (0)3 4264 202 • Telefaks +386 (0)3 4264 220 • Centrala +386 (0)3 4264 200 • E-naslov tajnistvo@slg-ce.si

Spletna stran www.slg-ce.si
Ustanovitelj SLG Celje je Mestna občina Celje.
Program gledališča finančno omogoča Ministrstvo za kulturo RS.

SVET SLG CELJE
Marija Čoki Kos, Metka Hojnik Verdev (predsednica), mag. Alenka Obrul, Erik Safran, Jože Volk

ČLANI STROKOVNEGA SVETA SLG CELJE
Vojko Belšak, mag. Milena Čeko Pungartnik, Anica Kumer, Mojca Majcen, Simon Mlakar (predsednik), dr. Anton Šepetavc

Gledališki list Slovenskega ljudskega gledališča Celje
Letnik 65, sezona 2015/16, številka 2
Izdaja Slovensko ljudsko gledališče Celje.

Vse pravice pridržane.

Za izdajatelja mag. Tina Kosi • Urednica Tatjana Doma • Lektor Jože Volk • Fotograf naslovnice Jaka Babnik • Fotograf Uroš Hočevar • Oblikovanje Biro11
Naklada 3.000 izvodov
Celje, Slovenija, oktober 2015

Glavni medijski pokrovitelj
VEČER 70 let • premena • PIVOVARNA LAŠKO 1825